

Posudek diplomové práce **Martiny Dimové Učivo o slovesech na 1. stupni ZŠ**

Autorka si ve své diplomové práci stanovila zcela konkrétní cíl, a sice sledovat, jak je v jednotlivých učebnicích pro 1. stupeň ZŠ zpracováno učivo o slovesech. Problematika je autorce velmi blízká, neboť učí český jazyk na 1. i 2. stupni ZŠ. Cílem práce je dále provést výzkum ověřující znalosti a dovednosti žáků 5. ročníků týkající se problematiky sloves. V závěru práce pak autorka navrhuje vlastní úkoly a aktivity zaměřené na propojení jazykového učiva s oblastmi slohové a komunikativní výchovy.

Práce má přehlednou kompozici, je rozdělena do tří hlavních částí. V úvodní části shrnuje diplomantka teoretická východiska pro didaktickou aplikaci učiva o slovesech (prezentace tohoto učiva v Rámcových vzdělávacích programech), druhá část je zaměřena na analýzu učebnic. Jako východisko své analýzy si velmi dobře zvolila učebnice pěti různých nakladatelství (SPN, Nová škola, Fraus, Taktik, Didaktis). Součástí teoretické části předložené práce jsou přehledy učiva o slovesech, rozsah učiva věnovaný této problematice, přístup k výkladu sledované problematiky a v neposlední řadě i typy cvičení, kterými jsou získané znalosti a dovednosti ověřovány. Stěžejní část práce představuje 3. kapitola, která je zaměřena na vlastní výzkum.

Domnívám se, že při hodnocení úrovně výkladů a cvičení v jednotlivých učebnicích by bylo vhodné sledovat také některé poměrně zásadní problémy, které se při výkladu těchto jevů v učebnicích vyskytují. Jedním z nich je podle mého názoru nevhodná formulace zadání: „*Říkej k obrázkům slovesa v čísle jednotném i množném.*“ (str. 22). „*Přečti cvičení v čase minulém*“ (str. 25).

Ve výkladu v učebnici na str. 24 (nakladatelství Nová škola, s. r. o., 2016) jsou nevhodně zvolené příklady – opakuje se diskutabilní problém označení „zvrtné zájmeno“. Definice: „*Tvary sloves, které jsou vyjádřeny jedním slovem, jsou tvary jednoduché (přinese). Patří mezi ně i tvary se zájmenem zvrtným se, si (dívám se, říkám si).*“ Ve tvaru *dívám se* jde o reflexivum tantum, výraz *se* není zvrtným zájmenem, jde o volný morfém, zatímco ve tvaru *říkám si* je výraz *si* skutečně zvrtným zájmenem (říkám sobě). Stačilo by zvolit jednoznačné příklady. Na problematické výklady v učebnicích a na výběr nevhodných příkladů by bylo vhodné a žádoucí v práci upozornit.

Podobně problematické je zadání cv. 5 – str. 25. Sloveso *otevřít* je sloveso vidu dokonavého, nemůže tedy vyjádřit význam přítomnosti. V intencích předchozích výkladů vyjadřuje tedy význam budoucí. V souladu s výklady odborných prací jde samozřejmě o prezntní tvar dokonavého slovesa, který vyjadřuje význam budoucí. Má-li ale žák v tomto cvičení nahradit infinitivy určitými tvary sloves v čase přítomném (rozumí se s významem přítomnosti), není možné ve větě : „*(Otevřít) učebnici na straně dvacet a (číst) cvičení*“ úkol správně vyřešit.

Při stylizaci vlastního odborného textu se autorka v některých částech nevyhnula vyjádření, která neodpovídají tomuto typu textu – str. 7 (*... je vhodné, aby se žáci seznámili s osobou, číslem a časem již ve 3. ročníku...*).

Tyto dílčí nedostatky však zásadně nesnižují kvalitu práce. Autorka prokázala schopnost analýzy, provedla velmi pečlivou excerpci, získaný materiál logicky utřídila, navrhla soubor aktivit, cvičení a úkolů vycházejících z vlastní učitelské zkušenosti.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem navrhuji diplomovou práci k obhajobě a doporučuji hodnocení **výborně až velmi dobře**.

V Plzni 21. 8. 2021

PhDr. Jana Vaňková, oponentka

Souhlasí s originálem

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra českého jazyka a literatury

J. Vaňková